

**מכללת יעקב הרצוג
ימי עיון בתנ"ך
קיי"ת תשס"ח**

נגד מי מתנהל המשפט ? ישעיהו ו

* רש"י מלכים א פרק כב יט:

מימינו ומשמאלו. וכי יש שמאל למעלה, והלא נאמר (תהלים קיח טז) ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל, (שמות טו ו,) ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב, אלא אלו מיימינים ואלו משמאילים, מיימינים מלמדים זכות, משמאילים מלמדים חובה (מדרש תנחומא שמות יח):

מלבי"ם מלכים א פרק כב

ראה הנביא כי ה' יושב על כסא דין לשפטו, וכל צבא השמים עומדים עליו, כי יש צבא העומדים לימינו שהם מלאכי ההנהגה הנסיית המיוחסת לימין, וצבא אשר לשמאלו הם צבא ההנהגה הטבעיית המיוחסת אל השמאל:

א. רש"י ישעיהו פרק א א:

חזון ישעיהו בן אמוץ וגו'. א"ר לוי דבר זה מסורת בידינו מאבותינו אמוץ ואמציה מלך יהודה אחים היו:

ב. מצודת דוד ישעיה פרק וא:

בשנת מות. כשנצטרע כשנכנס בהיכל להקטיר כמ"ש והצרעת זרחה במצחו (דברי הימים ב' כ"ו) כי המצורע חשוב כמת:

ג. רש"י דברי הימים ב כו ה:

בימי זכריהו. זה עזיהו וג' שמות נקראו לו עזיהו זכריהו עזריהו ודוגמא (מלכים ב' יב) יהואחז אחזיהו:

ד. מצודת דוד

ויהי לדרוש אלהים. היה דרכו לדרוש אלהים המבין בראות אלהים. היה בעל בינה להבין נפלאות במראות הנבואה הבאה מאלהים:

ה. מדרש רבה בראשית פרשה כב

קין היה עובד אדמה שלשה הן שהיו להוטים אחר האדמה ולא נמצא בם תועלת ואלו הן קין עובד אדמה נח (בראשית ט) ויחל נח איש האדמה עוזיהו (ד"ה ב' כ"ז) אכרים וכורמים בהרים ובכרמל כי אוהב אדמה היה: מפרש בעל העקדה - הקנאה, התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם, וזה מה שקרה לשלושתם לקין- הקנאה באחיו, נח- תאוות היין, עוזיהו- רדיפת כבוד הכהונה... הוציאו אותם משלמותם המוסרית הקדומה! (שער אחד עשר)

ו. רד"ק ישעיה פרק ו

ואמר אוי לי כי נדמתי. כיון ששמע הקול הגדול וראה הבית שנתמלא עשן פחד שימות כי חשב שלא היה ראוי להסתכל בכבוד אלא להסתיר פניו כמ"ש במשה ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים וזהו שאמ' כי את המלך ה' צבאות ראו עיני כיון שראיתי הכבוד אמות כמו שאמר מנוח מות נמות כי אלהים ראינו ופירוש המלך כבוד המלך, וכן תרגם יונתן ארי ית יקר שכינת מלך עלמיה ה' צבאות חזו עיני,

ופירוש נדמתי- נכרתי..... (או) נדמתי - נשתתקתי, ופירוש טמא שפתים הראשון סגור שפתים..... ר"ל כי חשב בעצמו עון שלא הקדיש האל עם כחות השרפים כי לא נתן לו רשות לדבר עד ולא טומאת הגוף כי כששמע הנביא דברי השרפים המקדישים האל אמר להם נאה לראות הכבוד ולהקדיש האל כי הם טהורים ודבריהם טהורים ולהם נאה לראות בשכליהם הכבוד ולהקדיש האל

בדבריהם אבל אני שאני טמא כי כל גוף בשר טמא ושפתי טמאים מלהזכיר בפי קדושת האל
כשאעריך עצמי כנגדם כל שכן שאני שוכן בתוך עם טמא שפתיים כמו שנאמר עליהם וכל פה דובר
נבלה ואיך אני ראוי לכל זה הכבוד לפיכך אני ירא שאמות מהמראה הזאת שראיתי והקול הזה
בעבורי נהיה לכולתי ולאבדני מן העולם לפי שנסתכלתי בכבוד ואני בשר ודם טמא:
ז.פסוק ז

2. ויגע על פי. הגיע הרצפה על פי להסיר העון במכות אש ההיא ומכאן ואילך יהיה לי רשות לדבר,
ויונתן תרגם, דרך משל וסדר בפומי ואמר הא שויתי פתגמי נבואתי בפומך ויעדון חובך וחטאתך
יתכפרון, 3. ובדרש העון הוא שחרף ישראל ואמר ובתוך עם טמא שפתיים:

ח. סיוע לפס' ט-י בישעיהו ו:

דד"ק

ויאמר. יש מפרשים שמעו וראו לשון צווי כמשמעו וכן השמן וזה דין ומשפט מאת האל יתברך כשירצה החוטא
לחטוא הקדוש ברוך הוא מונע ממנו דרכי התשועה עד שיקבל עונשו וכן נאמר בפרעה ויחזק ה' את לב פרעה וכן
בסיחון כי הקשה ה' אלהיך את רוחו ואמץ את לבבו, וכן בבני עלי ולא ישמעו לקול אביהם כי חפץ ה' להמיתם
ושם פירשנו, (גישת הרמב"ם בהל' תשובה)

ויש לפרש שמעו וראו צווי במקום איתן (הוה, עתיד= תאור) כאלו אמר תשמעו ותראו, כלומר אתם שומעים
באזניכם דברי הנביאים המוכיחים אתכם ואין אתם מבינים ותראו נפלאות הבורא ואין אתם יודעים כלומר לא
תשימו לבב ואין אתם משגיחים אלי ואתם משמינים בכונה לבבכם ומכבידים אזניכם ומשיעים עיניכם שלא
תשמעו ולא תראו ולא תבינו ולא תדעו כי אינכם חפצים בתשובה ולא ברפואה שהיא הסליחה אחר התשובה,
ואל הדרך הזה תרגם יונתן דשמעין משמע ולא מסתכלין חזן מחזי ולא ידעין:

ט. דש"י פסוק יג

ועוד בה עשיריה. גם אותה השארית אשיב ידי עליה בצרוף אחר צרוף והיתה לבער עד שלא ישארו אלא צדיקים
גמורים שישובו אלי בכל לבם:

דד"ק: ועוד בה עשיריה.וענינו כי עוד ימלכו בארץ עשרה מלכים מעת נבואה זו ונבואה זו היתה בשנת מות
המלך עזיהו ועשרה מלכים הם יותם אחז חזקיהו מנשה אמן יאשיה יואחז יהויכין יהויקים צדקיהו, ואחרי כן
ושבה האדמה והיתה לבער שיכלה הכל שיגלו כולם וחרבה ירושלם.
